

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۲/۰۶/۱۵

محمد مُحق

فساد و اختلاس، قصه دیروز، امروز و فردای افغانستان

نشر تازه‌ترین لیست از چهره‌های آلوده به فساد افغانستان در نشریات معتبر بین المللی، یکی از زخم‌های عمیق این کشور را دوباره تازه کرد. فساد همزاد جنگ است و این دو مصیبت نکبت‌بار نزدیک به نیم قرن است که دست از گریبان ما بر نمی‌دارند. مراد از فساد استفاده نادرست از قدرت و اگذار شده در عرصه عمومی در جهت منافع شخصی است. این پدیده در همه کشورها به درجاتی، هرچند خفیف، وجود دارد، اما در برخی از کشورها، مانند افغانستان، به مرز وحشت‌ناکی می‌رسد که همه دستگاه‌های دولتی و غیر دولتی را می‌بلعد.

آغاز این پدیده به هنگامی بر می‌گردد که در سال‌های پایانی جنگ سرد، دو ابرقدرت درگیر، و کشورهای همپیمان شان، امکانات بی‌حساب و کتابی را، روانه میدان‌های نبرد نیابتی‌شان در افغانستان کردند، امکاناتی که نه از مجاری شفاف قانونی می‌آمد و نه به مراجع صلاحیت‌دار قانونی تحویل داده می‌شد، و نه نیازی به گزارش و حساب‌دهی داشت. ترکی الفیصل، رئیس سازمان استخبارات سعودی در دهه 80 میلادی، در کتابش نوشته است که تنها در یک قلم، در همان آغاز جهاد، مبلغ دو میلیون دالر را به صورت نقد، به دولت‌مردان پاکستان سپرد تا به مجاهدان افغانستان داده شود، و رد پای از آن در نزد مجامع بین المللی باقی نماند. اتحاد شوروی آن زمان نیز کمک‌های مشابهی به دولت تحت الحمایه خود و گروه‌های وابسته به آن می‌کرد. پدیده پول‌های ابراتیفی در کنار پول‌های فروش اسلحه و مواد مخدر بخشی از اقتصاد فاسدی را شکل می‌داد که میان مجاهدین این طرف و ملیشه‌های آن طرف، در گردش بود. طالبان که با شعار مبارزه با شر و فساد سر برآورده بودند، با تکیه بر قاچاق و مواد مخدر، به سرعت به بخشی از آن ساختار فاسد تبدیل شدند. این امر رفته رفته به استحاله همه چیز در فساد انجامید.

در دوران جمهوریت حجم عظیمی از پول به طرف افغانستان سرازیر شد، و این بار نسخه بی‌پیشینه‌ای از فساد شکل گرفت که هم شرکتها و شخصیت‌های بین المللی در آن سهم داشتند و هم چهره‌ها و گروه‌های داخلی، به علاوه نبود اراده مبارزه با فساد در رهبری دولت. این فساد گسترده که از ادارات دولتی تا سازمانهای غیر دولتی و بلکه در سطح جامعه موج میزد تبدیل به سیلابی شد که جمهوریت را با خود برد. یکی از عوامل تشدید این پدیده در دو دهه گذشته، به اضافه بیروکراسی فرسوده، جنگی بود که طالبان به راه انداخته بودند، و فرماندهان این گروه به شکل باج‌گیری، اختطاف و قاچاق مواد مخدر بخشی از این پدیده بودند.

در این روزها شماری از چهره‌های مشهور به اختلاس و فساد، در تبنانی با طالبان، به کابل برگشته‌اند تا افزون بر باز پس‌گیری سرمایه‌های حاصل از اختلاس شان، مهارت خود در جلب پول‌های ابراتیفی و اختلاس آن‌ها را در خدمت طالبان قرار دهند و سهمی ببرند. افغانستان بدون تغییر در فساد ساختاری، بدون برچیدن فرهنگ فسادپرور، و بدون محاکمه چهره‌های مشهور به فساد، که بدون کمک جامعه جهانی امکان‌پذیر نیست، به ثبات نخواهد رسید، شاهد اقتصاد درون‌زا نخواهد بود، و دارای دولت ملی نخواهد شد. طالبان ظرفیت تغییر این وضعیت را ندارند، و همچنان‌که از هم اکنون رهبران شان بر سر قاچاق مواد مخدر، چنگ انداختن بر چشمه‌های عایداتی، و ازدواج‌های مکرر با هم در رقابتی پرتنش قرار دارند، نظام شان نیز در کام این هیولا فرو بلعیده خواهد شد.

د پانوی شمیره: له 1 تر 1

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي ښي پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولی